

IT i hälso- och sjukvården

HT 2017

Anders Avdic

(36 bilder)

Agenda

- Visioner
- Problem
- Lösningar
- Kursen
- Pepp

Nytt projekt ska förutspå sjukdomar med big data – så vi slipper att ens hamna i vården (Lindström, CS, 2016)

- Bara i Stockholm finns över 100 000 diabetiker. Men nu finns ett initiativ för att förebygga sjukdomen genom att identifiera riskgrupper med big data .
"Vi vill vara proaktiva i stället för reaktiva. Det här kan bli en gamechanger", säger Niklas Huss på Sas Institute.
- **Big data:** Mycket stora datamängder som produceras och analyseras **kontinuerligt**.
- *Jfr GPS – alternativa rutter.*

Facebook – ett värdefullt verktyg vid ryggsmärta

- Facebook fungerade bra för att identifiera patienter med inflammatorisk ryggsmärta, enligt en ny brittisk studie
- Den aktuella studien pågick under fem månader och inkluderade 585 deltagare som fick besvara enkätfrågor om sin smärta i ryggen. Av de personer som **värvats via annonser på Facebook** uppfyllde 56 procent kriterierna för inflammatorisk ryggsmärta.
- Majoriteten av studiens deltagare rekryterades via **Facebook** och deras ålder var i genomsnitt **41 år**. Deltagare som värvats med **andra metoder** var betydligt äldre, nästan **60 år**.
- (Maria Gustavsson, Dagens Medicin, <http://www.dagensmedicin.se/artiklar/2016/06/10/facebook-ett-vardefullt-verktyg-vid-ryggsmarta/>)

Visionen för e-hälsoarbetet: Bäst i världen 2025

- Regeringen och SKL har enats om en vision som ska omfatta arbetet med att bättre nyttja **digitaliseringens möjligheter** i såväl hälso- och sjukvården som socialtjänstens olika delar.
- ta tillvara på digitaliseringens möjligheter för att främja en **jämlik hälsa och välfärd**, liksom **delaktighet** och att ta tillvara på enskildas **resurser**.

<http://skl.se/tjanster/press/nyheter/nyhetsarkiv2016/visionenforehalsaarbetetbastivarlden2025.8687.html>

"Sverige ska bli bäst i världen på e-hälsa – men utvecklingen står helt stilla"

- Allt tal om e-hälsa till trots lade **landstingen** i fjol inte mer än **2,8 procent av de totala kostnaderna på it**. Det är **samma nivå som 2004**, enligt den årliga Slitrapporten som går igenom it-läget i landstinget.
- Framför allt handlar det om att **systemen inte fungerar ihop** som de borde.
- Socialstyrelsen konstaterar i en rapport att användningen av e-tjänster i **kommunerna** är på en låg nivå och att **andelen personal som kan dokumentera och komma åt information mobilt fortfarande är låg**.
- <http://computersweden.idg.se/2.2683/1.659623/sverige-e-halsa-regeringen?queryText=e-halsa>

Mindre tid att ta hand om patienter?

- Att vårdpersonal tvingas tillbringa allt mer tid vid tangentbordet medför att man får **mindre utrymme för själva syftet med sjukvården – att ta hand om våra patienter**. För tio år sedan kunde man som jourläkare på akuten tillbringa största delen av sin tid med patienter och endast en mindre del med administration. Nuförtiden är det tvärtom.

SvD 15-07-26 Sarah Jevrém, Magnus Nordlund och Petter Trillkott.
<http://www.svd.se/ta-nationellt-grepp-om-it-i-varden/om/debatt>

7

Dåliga IT-system hot mot patientsäkerheten

- De ineffektiva datasystemen inom vården kostar flera miljarder, det larmar både fackförbund och vårdpersonal om. Istället för att vårda patienter så används mycket tid till att logga in och ut ur olika datasystem.

Publicerad 7 augusti 2013 - 06:14 - Uppdaterad 7 augusti 2013 - 10:54
<http://www.svt.se/nyheter/svetigo/daliga-it-system-hot-mot-patientsakerheten>

8

Forts... "Vi är nog den enda myndigheten som fortfarande använder fax"

När Karin Båtelson som är ordförande i Läkarförbundets it-råd ska logga in i systemen för att arbeta uppstår ofta problem.

Hon anser att strulande IT-system utgör ett hot mot patientsäkerheten.

– När man ska titta på röntgenbilder och läsa så blir det för mycket samtidigt så då **måste man släcka ner vissa program**. När man ska diktera behöver man också släcka ner. Har man fel information om patienten kan det skapa oerhört farliga situationer.

Likadant ser det ut på många andra ställen inom vården i Sverige. På Vårdförbundet får man allt fler samtal om arbetsmiljöproblem som uppstår när personalen **istället för att vårda tvingas lägga mer tid på administrativa sysslor**.

– Sedan är det också en kostnadsfråga. Det går åt väldigt **mycket arbetstid till att hantera slöa program och det motsvarar i tidsräkning fyra till fem miljarder per år**, säger David Liljeqvist, handläggare på Vårdförbundet.

9

Bristande IT-säkerhet potentiellt hot mot integritet och patientsäkerhet

- Anders Södertröm & Martin Zetterlund, Sentor Managed Security. Läkartidningen:
- **IT-säkerheten** i den offentliga sektorn, inklusive sjukvården, uppvisar **stora brister**. Uppgifter som läcks från landsting kan hota både **integritet och patientsäkerhet**, anser artikelförfattarna som presenterar förslag till åtgärder

<http://www.lakartidningen.se/Opinion/Debatt/2014/04/1/>

10

Dagens samhälle, 2012-11-28

Mitt i IT-samhället skickar sjukvården viktig information via **handskrivna lappar eller papper i postfack**. Dålig kommunikation gör vården farlig, anser de 541 chefer som deltagit i Dagens Samhälles enkät om patientsäkerhet.

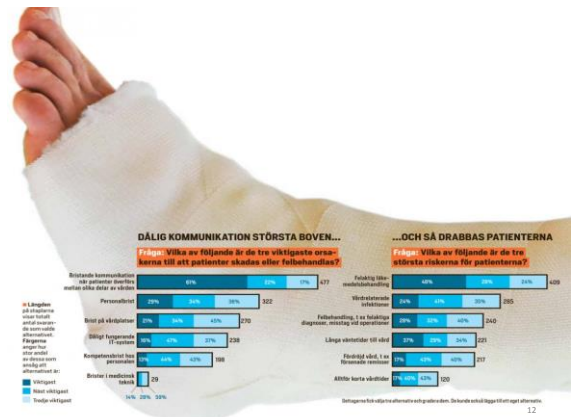
Nio av tio chefer i vården tycker att **bristande kommunikation** är en av de tre viktigaste orsakerna till att patienter riskerar att skadas och felbehandlas. **Drygt hälften anser att det är den allra största patientsäkerhetsrisken**. En av Sveriges två professorer i patientsäkerhet, Hans Rutberg, är inte förvånad över att cheferna så tydligt lyfter fram bristfällig kommunikation som en betydande risk.

– Missar i kommunikation är en viktig orsak till att patienter skadas. Därför **behövs det tydliga strukturer och IT-system som säkerställer att information hänger med hela vägen**, säger Hans Rutberg, som är professor vid hälsouniversitetet i Linköping. kommunikation som den viktigaste orsaken till att vårdskador uppstår är Lars Gelerander, chefläkare på Angereds Närsjukhus i Göteborg.

– När vi överför information mellan olika enheter i vården eller mellan olika medarbetare **sker det fortfarande ofta i form av post-it-lappar eller ett meddelande i någons postfack**. Då är det ju stor risk att informationen inte går fram eller fördröjs.

<http://www.dagensamhalle.se/nyhet/bristerna-som-hotar-varden-4117>

11

Stockholm storstädar bland vårdsystemen – satsar 200 miljoner

- Runt 1 600 system i Stockholms läns landsting ska **bantas till 800 fram till 2020**. Ungefär då ska den planerade jätteupphandlingen av journalsystem vara klar och då blir det systembyte igen.
- När våra patienter i Norrtälje **remitteras till Karolinska kan de inte läsa deras journaler där**. Vi försöker lösa det på olika sätt men det är fördyrande och kan i värsta fall **inverka på patientsäkerheten**.
- Först och främst ökar förstås patientsäkerheten när vi **samlar information på ett och samma ställe**. Genom att minska antalet system **frigör vi också resurser** som kan användas när vi köper in det nya,

<http://computersweden.idg.se/2,2683/1,660834/stockholm-storstadar-vardsystem>

13

IT i vården sparar pengar?

- En fjärdedel av vårdkostnaderna, 180 miljarder kronor per år, skulle kunna sparas om vården digitaliserades på ett idealt sätt. Det visar en ny rapport från konsultföretaget McKinsey.
- Pengarna skulle främst sparas genom att **minska onödiga besök och felaktig medicinerig**. Det skulle också bidra till exempelvis **färre felbehandlingar och kortare värdtider**,

(Jesper Cederberg Dagens Medicin, <http://www.dagensmedicin.se/artiklar/2016/06/16/digitalisering-kan-spara-180-miljarder-till-2025/>)

14

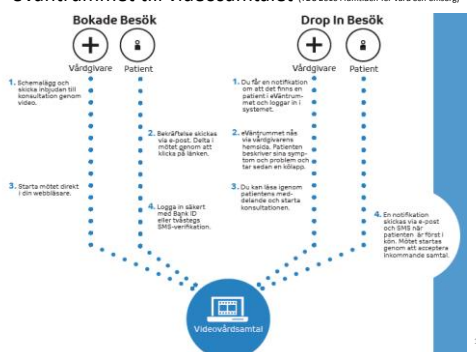
Vårdens IT-system kräver inflytande och engagemang

- Det är viktigt att beakta att **inflytande** kräver arbete. En formell bas för inflytande kan man få sig given, men det faktiska inflytandet över utvecklingen och besluten som fattas kräver **engagemang!**
- <http://www.lakartidningen.se/Opinion/Signerat/2015/02/Vardens-IT-system-kraver-inflytande-och-engagemang/>

15

Morgondagens kommunikationslösningar - Från eVäntrummet till videosamtal

(TDC 2016 Framtiden för vård och omsorg)

16

Framtiden är redan här: Min Doktor och en konsultation

1 Svara på frågor om dina besvär
Du beskriver dina besvär genom att svara på frågor om dina symptom och i relevanta fall skicka in bilder som du tar med mobilen.

2 Messa med din läkare
Din läkare och du skickar meddelanden till varandra för att komplettera och säkerställa att läkaren förstår dig och dina besvär rätt.

3 Få diagnos och behandling
Vi ställer diagnos och hjälper dig med lämplig behandling. Du har möjlighet att ställa följdfrågor i fyra dygn.

17

Kursbeskrivning – IT i vården

Kursen innehåller:

- 1- Introduktion till IT i vården:** Momentet innefattar grundbegrepp inom IT samt informationssökning om IT i vården
- 2- Webbkunskap:** Momentet innefattar Internets grunder, tillgänglighet, användbarhet, lagar och regler relaterade till webbpublicering
- 3 - Informationssäkerhet:** Momentet innefattar grundbegrepp, säkerhet i persondatorer, informationssäkerhetens betydelse för individ organisation och samhälle samt enklare riskanalys.
- 4 - Standardprogram:** Momentet innefattar enklare användning av presentations- och kalkylprogram.

18

Kursens schema I

Vecka 33 (kursvecka 1) Moment 1, Introduktion I

Uppgift moment 1 individuell uppgift

Måndag 14 augusti

09-9:20 Introduktion av Caroline Hellström

09:20-12 Introduktion och kursupplägg, eHälsa.

13-15 Grundbegrepp IT i vården. Referenser.

Distribution av uppgifter

Vecka 34 (kursvecka 2) Moment 1, Introduktion II**Måndag 21 augusti**

10-12 Informationssökning USÖ-biblioteket

Lokal U118. Samling informationsdisken

Onsdag 23 augusti

09-11 Seminarier Grupp 1

11-13 Seminarier Grupp 2

14-16 Seminarier Grupp 3

16 Utdelning av hemtentamen

Fredag 25 augusti

15:00 Inlämning hemtentamen moment 1

Vecka 35 (kursvecka 3) Moment 2, Webbkunskap

Uppgift moment 2 i grupper om 2-3

Måndag 29 augusti

Distribution av inspelade föreläsningar o uppgifter

Onsdag 30 augusti

09-11 Seminarier Grupp 2

11-13 Seminarier Grupp 3

14-16 Seminarier Grupp 1

16 Utdelning av hemtentamen

Fredag 1 september

15:00 Inlämning hemtentamen moment 2

19

Kursens Schema II

Vecka 36 (kursvecka 4) Moment 3,**Informationssäkerhet**

Uppgift moment 3 i grupper om 2-3

Måndag 4 september

Distribution av inspelade föreläsningar o uppgifter

Onsdag 6 september

09-11 Seminarier Grupp 3

11-13 Seminarier Grupp 1

14-16 Seminarier Grupp 2

16 Utdelning av hemtentamen

Fredag 8 september

15:00 Inlämning hemtentamen moment 3

Vecka 37 (kursvecka 5) Moment 4, Standardprogram I

Uppgift moment 4 individuell uppgift

Måndag 11 september

Distribution av inspelade föreläsningar o uppgifter

Onsdag 13 september

09-11 Seminarier Grupp 1

11-13 Seminarier Grupp 2

14-16 Seminarier Grupp 3

Vecka 38 (kursvecka 6) Moment 4, Standardprogram II**Måndag 18 september**

09-16 Workshop Excel och Powerpoint

Torsdag 21 september

13:00 Inlämning uppgift moment 4

Fredag 22 september

09-11 Redovisning grp 2

12-14 Redovisning grp 3

15-17 Redovisning grp 1

20

Hemtenta moment 1 bedömning

- **Bedömning:**
- På uppgiften ges betygen 0 (U), 1 (G) eller 2 (VG) på respektive delfråga. (Tre frågor)
- Deltagande på seminariet (inklusive inlämning av svar) ger 1p
- För att få **G** skall studenten ha minst 1 på alla delfrågor och minst 3 poäng totalt
- För att få **VG** skall studenten ha minst 1 på alla delfrågor och minst 6 poäng totalt
- Om betyget 0 (U) ges på någon fråga, ges möjlighet till komplettering till Godkänd – detta inom 14 dagar efter att läraren meddelat resultatet.
- Uppgiften görs enskilt.

21

Studiebesök: Litteratursökning

- Måndag 21/8 10:00/10:15 – 12:00
 - Introduktion till litteratursökning.
 - Information om lånekort och inlogg
- Lokal U118, universitetsbiblioteket
Samling vid informationsdisken
- Det också möjligt att ta sig till USÖ-biblioteket för handledning. När det är öppet.

22

Litteratur moment 1

Moment 1

- *** IT i vården
- Avdic Anders (2016) Kompendium IT i vården. <http://avdic.se/it%20i%20v%C3%A5rden%20-%20moment%201.html>
- Sveriges kommuner och landsting (2017) eHälsa. http://www.ski.se/vi_arbetar_med/e-samhallet/kommunal-ehalsa
- Socialdepartementet (2015) Nationell eHälsa – strategin för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg. Stockholm: Socialdepartementet. <http://www.nationellehalsa.se/nationell-ehalsa>
- ComputerSweden (2017) IT i vården. <http://computersweden.idg.se/2.36606>
- Dagens Medicin (2017) E-hälsa. <http://www.dagensmedicin.se/specialistomraden/e-halsa/>
- Sveriges riksdag (2008) Patientdatalag (2008:355). <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20080355.HTM>
- Göteborgs universitetsbibliotek (2017) Söka & Värdera <https://gul.gu.se/public/courseid/76389/lang-en/publicPage.do?item=34176451>
- Altonbladet (2016) Sök bättre med 9 dolda Google-trick http://www.altonbladet.se/partnerstudio/digitalalivest/article22252621_ab
- Göteborgs universitet (2012) APA-lathunden http://www.utbildning.gu.se/digitalAssets/1366/1366320_apa-lathunden-2012.pdf

23

Litteratur moment 1 forts.

Moment 1

- *** Elektroniska patientjournaler
- 1177 Vårdguiden (2014) Patientjournalen - Vad gäller? <http://www.1177.se/Stockholm/Regler-och-rattigheter/Patientjournalen/>
- Sharp Lena, Klinga Charlotte, Hansson Johan & Andreen Sachs Magna (2014) Elektronisk patientjournal riskerar patientsäkerheten. Läkartidningen 2014:111 CRDD. <http://www.lakartidningen.se/EditorialFiles/DD/%5B%CRDD%5D/CRDD.pdf>
- Spak Emma (2015) Vårdens IT-system kräver inflytande och engagemang. Läkartidningen 2015:112:DCRA. <http://www.lakartidningen.se/Opinion/Signerat/2015/02/Vardens-IT-system-kraver-inflytande-och-engagemang/>
- *** Beslutsstöd
- Lövström Hoffman Gustavsson 2014 Kliniska beslutsstöd kan ge hjälp i den komplexa vården, Läkartidningen 43/2014. <http://www.lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Klinisk-oversikt/2014/10/Kliniska-beslutsstod-kan-ge-hjalp-i-den-komplexa-varden/>
- *** IT
- Datorer grundkurs (2013) <http://www.youtube.com/watch?v=nlB8NzFELE>
- Grundläggande IT-kunskap (2009) <http://www.youtube.com/watch?v=0Po32pzsVw0>

24

Litteratur moment 2 & 3

Moment 2

- WAI's riktlinjer för tillgänglighet (gällande svenska rekommendationer), W3C, (1999),
- <http://w3c.sics.se/resources/office/translations/WAI-WEBCONTENT.html>
- Datainspektionen (2005) Personuppgiftslagen. <http://www.datainspektionen.se/lagar/pul.shtml>

Moment 3

- Informations säkerhet.se. <https://www.informationssakerhet.se/>
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). <https://www.msb.se/>

25

Litteratur moment 4

Moment 4

- Avdic, Anders (2017), Introduktion till kalkylprogram.
- Avdic, Anders (2017), Introduktion till presentationsprogram.

Andra källor moment 4

- Kalkylprogram:**
 - Avdic A, Att använda Excel del 1 och 2
 - Kan laddas ner från <http://avdic.se/Kompendier.html>
- Information om användning av kalkylprogram (MS-Excel):
- Andersexcel <http://andersexcel.se/exceltips/>
- DiU, Matematikexempel: <http://www.diu.se/diu.asp?vai=excel>

Presentationsprogram:

- Hur man gör en PowerPoint presentation <http://www.youtube.com/watch?v=FXbNEndEPw>
- Visanij, Nelly Så blir din Powerpoint presentation en succé <http://t24.idg.se/2.2275/1.169215/s-blir-din-powerpoint-presentation-en-succ>
- Phillips, David, Använd PowerPoint rätt <http://www.presentationsteknik.com/anvand-powerpoint-ratt-sa-har-gor-du/>
- Acden, PowerPoint: <http://www.acden.com/pp/> [på engelska]
- (Sök på nätet för mer information, t.ex. "powerpoint lathund", "presentationsteknik powerpoint")

26

ÅR 2 - förväntningar

- En högre växel?
- Ni skall bli självständiga yrkespersoner som kan lösa problem och värdera, välja och använda IT vid lämpliga tillfällen.
- Vilka egenskaper skall ni ha förvärvat genom utbildning?

27

Vision:

- Under årens lopp har arbetsuppgifterna förändrats och kan idag omfatta allt förekommande administrativt arbete inom vården, exempelvis tidbokning, inregistrering i kvalitetsregister, DRG-kodning, remisshantering, kassaarbete och service i reception. Men också **verksamhets- och utvecklingsadministration, redovisning av kvalitetsregister och statistik**. Medicinska sekreterare kan också sköta **personaladministration, fakturering, avvikelshantering, budget**. De hanterar de **olika datasystem** som finns inom hälso- och sjukvård.
- http://vision.se/globalassets/documents/rapporter/2014/medicinska_sekr_1406.pdf

28

Kursplan

- **Kursens mål**
- Efter genomgången kurs ska den studerande kunna:
- **Förståelsekunskap**
- beskriva enklare IT-system och aktörer i ett systemutvecklingssammanhang
- förklara grundläggande informationssäkerhet
- förklara Internet och webbplatsrelaterade kunskaper om tillgänglighet, användbarhet, lagar och regler

29

Kursplan forts...

- **Färdighetskunskap**
- använda standardsystem på en grundläggande nivå
- tillämpa enklare analys av informationssäkerhet
- söka information och dela information
- **Kompetenskunskap**
- kunna tillämpa enklare analys av informationssäkerhet på ett insiktsfullt sätt ur ett medicinskt sekreterarperspektiv
- kunna söka, värdera och dela information med utgångspunkt från ett medicinskt sekreterarperspektiv

30

Bedömning - betyg

Betygskriterier

- Betyg: Icke godkänt (IG), Godkänt (G) och Väl godkänt (VG)

Godkänt. Den studerande:

- uppfyller målen för förståelse- och färdighetskunskap
- kan korrekt referera till relevant litteratur för att bygga under sina beskrivningar

Väl godkänt. Den studerande:

- uppfyller målen för förståelse- och färdighetskunskap
- uppfyller målen för kompetenskunskap
- kan korrekt och insiktsfullt referera till relevant litteratur för att bygga under sina beskrivningar

31

Bedömning - betyg

- Fyra moment
- Två gruppmoment (2 & 3) och två individuella moment (1 & 4)
- För VG på kursen:
 - Alt 1: VG på moment 1 & 4 och minst G på moment 2 & 3.
 - Alt 2: VG på moment 2 eller 3 OCH VG på moment 1 eller 4 samt och minst G på de två övriga momenten
- För G på kursen: Minst G på alla fyra momenten

32

Omprov

- Inga omtentor
...utan...
- Kompletteringar av ej godkända uppgifter
- Viktigt att bearbeta kunskapsstoffet under momentet, inte efter
- Studentaktivitet under kursen viktigt för lärandet

33

Kursvärdering AA:s reflektion

- Överlag ok. Lärorik, intensiv och intressant
- Responsen uppskattad
- Mycket att göra
- Excel nyttigt
- Olika åsikter om flipped classroom
- ---
- Gäller att sova i materialet!

34

Flipped classroom

- Inspelad föreläsning
- Uppgifter
- Seminarier där uppgifterna diskuteras

35

Uppdelning i grupper

- Grupp 1, 2 och 3
(seminarier och presentation)

36